UNESKO KAJ ESPERANTO: 70 JAROJ DA KUNLABORADO PRI LINGVAJ HOMAJ RAJTOJ

La 10-a de decembro 2024 estos grava tago por la Esperanto-movado, ĉar ĝi markos la 70-an datrevenon de la rezolucio de Montevideo, kiu estis la unua kaj plej signifa oficiala agnosko de Esperanto fare de Unesko, la Eduka, Scienca kaj Kultura Organizaĵo de Unuiĝintaj Nacioj.

La rezolucio, kiu estis akceptita de la ĝenerala konferenco de Unesko en la urugvaja ĉefurbo en 1954, rekomendis al la ĝenerala direktoro de Unesko sekvi la evoluon en la uzado de Esperanto, kaj agnoskis, ke la atingoj de la Esperanto-movado “respondas al la celoj kaj idealoj de Unesko”.

La rezolucio estis la rezulto de longa kaj persista laborado de Universala Esperanto-Asocio (UEA) kaj aliaj Esperanto-organizaĵoj, kiuj kolektis kaj transdonis al Unuiĝintaj Nacioj petskribon favore al Esperanto, subskribitan de preskaŭ 900.000 personoj kaj reprezentantoj de preskaŭ 500 organizaĵoj kun entute pli ol 15 milionoj da membroj.

La peticio, kiu estis sendita al Unuiĝintaj Nacioj en 1950, postulis, ke UN studu la lingvan problemon en la mondo kaj la eblan rolon de Esperanto por ilia justa solvo. Tamen, la petskribo ne estis traktita de UN sed transdonita al Unesko por pritrakto.

Kaj, kvankam la Esperanto-observanto ĉe la ĝenerala konferenco de 1954, Ivo Lapenna, ne havis grandajn esperojn pri la sukceso de la afero, la situacio tamen ŝanĝiĝis, kiam la meksika delegitaro, impresita de la ekspozicio pri Esperanto, kiu estis aranĝita de lokaj esperantistoj kaj de UEA, proponis projekton de rezolucio, kiu rekomendis al la membro-ŝtatoj kuraĝigi la uzon de Esperanto, kiun ili konsideras la plej taŭga.

Post multaj diskutoj kaj kompromisoj, la rezolucio estis finfine akceptita de la plenkunsido de la ĝenerala konferenco la 10-an de decembro 1954, vendrede posttagmeze, sed kun malpli radikala teksto, kiu ne enhavis la rekomendon al la ŝtatoj-membroj. Tamen, la rezolucio estis granda venko por la Esperanto-movado, kiu tiamaniere akiris oficialan kaj konsultan statuson ĉe Unesko.

Ekde tiam, la rilatoj inter UEA kaj Unesko daŭre evoluis, kaj plurfoje ankaŭ Unesko montris intereson kaj aprezon pri Esperanto kaj ĝiaj kulturaj kaj edukaj kontribuoj. La plej grava ekzemplo estis la vizito de la ĝenerala direktoro de Unesko, Amadou-Makhtar M’Bow, al la Universala Kongreso de Esperanto en Rejkjaviko en 1977. Poste, en 1985, Unesko akceptis duan rezolucion pri Esperanto, okaze de la centjara jubileo de la lingvo, kiu plifortigis la antaŭan agnoskon kaj rekomendis al la membro-ŝtatoj enkonduki stud-programojn pri lingvaj problemoj kaj pri Esperanto en la lernejoj kaj universitatoj.

La 70-a datreveno de la rezolucio de Montevideo estas bona okazo por rememori la historion kaj la signifon de tiu dokumento, kiu reprezentas la komunan celon kaj idealon fare de Unesko kaj Esperanto: konstrui pacon en la mondo per kulturo, edukado kaj scienco. Tion ni festas la 10-an de decembro 2024 en Montevideo en la Parlamenta Palaco, kie okazis la Ĝenerala Asembleo en 1954.